

Józef Borzyszkowski

"Rocznik Toruński", t. 31, 2004 :
[recenzja]

Acta Cassubiana 7, 334-336

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Józef Borzyszkowski

„Rocznik Toruński”, 2004,

t. 31, ss. 402

Zasłużony w popularyzacji badań dotyczących przeszłości i kultury Torunia organ Towarzystwa Miłośników Torunia (To-Mi-To) „Rocznik Toruński” od niedawna wychodzi pod wspólną firmą TMT i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Jego Komitet Redakcyjny stanowią: Marian Arszyński, Marian Biskup, Jadwiga Chudziakowa, Karola Ciesielska, Bogusław Dybaś, Kazimierz Przybyszewski, Janusz Tendecki i Mieczysław Wojciechowski. Redakcja (redaktor – Piotr Sołtys) mieści się w siedzibie TMT, a sponsorami czasopisma są Urząd Miejski w Toruniu i Uniwersytet Mikołaja Kopernika.

Skład Komitetu Redakcyjnego, który tworzą humaniści toruńscy, zapewnia wysoki poziom merytoryczny czasopisma. Dominują wśród nich historycy, członkowie Towarzystwa Naukowego w Toruniu, z których dwóch – Kazimierz Przybyszewski i Mieczysław Wojciechowski są również współzałożycielami Instytutu Kaszubskiego.

Układ wewnętrzny i zawartość „Rocznika Toruńskiego” sygnalizuje spis treści. Najważniejszy dział stanowią *Artykuły*, głównie historyczne, z których warto tu przywołać Agnieszki Wałęgi *Środowisko rodzinne Wandy Szuman (1890-1894)*, poświęcony osobie i jej rodzinie, niezwykle zasłużonej w dziejach najnowszych Torunia i Pomorza. Równie pozatoruńskie znaczenie mają pozostałe opracowania, a wśród nich: Anna Niewęgłowska, *Średnie szkolnictwo żeńskie w Toruniu w latach 1820-1920*; Cyprian Zalewski, *Stosunek „Thorner Ostdeutsche Zeitung” do Kościoła katolickiego w latach kulturkampfu*; Barbara Kłowskiak, *Obraz Torunia w ostatnich miesiącach pokoju (na podstawie wydań „Słowa Pomorskiego” od maja do sierpnia 1939 r.)*.

Kolejne działy czasopisma obok *Artykułów* stanowią: *Miscellanea*, *In memoriam*, *Recenzje*, *noty* i *Sprawozdania*. Trudno tu je bliżej charakteryzować. Przynoszą one wiele materiału faktograficznego, wzbogacając naszą wiedzę nie tylko o naj-

nowszych dziejach i współczesnych mieszkańcach Torunia, szczególnie tych, którzy odeszli...

Jak w każdym czasopiśmie naukowym, a takim z popularnonaukowego staje się „Rocznik Toruński”, także tutaj szczególnie ważny jest dział *Recenzje, noty*, z którego czytelnik spoza Torunia dowiaduje się o najnowszych wydawnictwach, mając możliwości ich bliższego poznania głównie dzięki recenzjom. W t. 31 znajdujemy trzy recenzje:

1. *Historia Torunia*, pod red. M. Biskupa, t. III, cz. I: *W czasach zaboru pruskiego (1793-1920)*, autorstwa Szczepana Wierzchostawskiego.
2. *Bazylika katedralna Świętych Janów w Toruniu*, pod red. M. Biskupa, autorstwa Moniki Jakubek-Raczkowskiej.
3. Joanna Kucharzewska, *Architektura i urbanistyka Torunia w latach 1871-1920*, autorstwa Lucyny Karwowskiej.

Autor recenzji syntezy dziejów Torunia zwraca uwagę na fakt, iż niemal wszyscy jej autorzy swoje opracowanie o charakterze syntetycznym musieli poprzedzić rozległymi badaniami analitycznymi, archiwalnymi, jakich w dotychczasowej – dawnej historiografii miasta (choćby dotyczącej biografii wybitnych postaci czy monografii instytucji) nie dostaje. W najnowszej historiografii jest więcej. Poznajemy je choćby z *Not* opracowanych przez Annę Ziembalską, która w omawianym tomie uwzględniła 12 pozycji. Nie jest to imponujący zestaw, ale i tutaj znajdujemy pozycje interesujące nie tylko torunian, ważne nie tylko dla czytelnika pomorskiego, jak choćby monografia Jana Łukasiaka, *Szkoła Podchorążych Artylerii w Toruniu (1923-1939)*, wydana przez Oficynę Wydawniczą „Ajales”, Pruszków 2000, ss. 168. W kontekście zainteresowań Instytutu Kaszubskiego warto wskazać publikację Adama Musiałowskiego *Walery C. Amrogowicz (1863-1931). Pasja życia. Kolekcja numizmatyczna*, wydaną przez Muzeum Okręgowe w Toruniu, Toruń 2004, ss. 195 z okazji wystawy, przygotowanej w 140 rocznicę śmierci tego wybitnego kolekcjonera i społecznika, dobroczyńcy Towarzystwa Naukowego w Toruniu, któremu ofiarował w testamencie gros swoich zbiorów i wyrobów rzemiosła artystycznego. W publikacji tej znajduje się „*obszerny Wstęp ukazujący życie i pasję Amrogowicza oraz okoliczności przekazania jego kolekcji do Torunia, jak również właściwy katalog monet z notami*”. Mam nadzieję, że z czasem powstanie pełna biografia tej ciekawej postaci i kompletny katalog jego zbiorów, choćby tych przechowywanych w Muzeum Okręgowym w Toruniu jako depozyt TNT. Warto pamiętać, iż W. Amrogowicz pochowany jest na starym cmentarzu w Kościerzynie, a nagrobek na jego mogile, w której spoczywa obok matki, należy do najciekawszych zabytków tej nekropolii.

Generalnie dział *Recenzje, noty* wydaje mi się dość skromny. Jednakże ten niby brak rekompensuje wspomniała praca Urszuli Zaborskiej, należącej także do Instytutu Kaszubskiego, *Bibliografia miasta Torunia za rok 2003*, obejmująca 676 pozycji, wzbogacona stosownym „Skorowidzem”.

Niemniej ciekawe i cenne jest opracowanie – sprawozdanie Cecylii Iwaniszewskiej *Działalność Towarzystwa Miłośników Torunia w okresie od 30 maja 2003 r. do 21 maja 2004 r.* Dowiadujemy się zeń, iż ToMiTo „liczy obecnie 171 członków, z tego w prawobrzeżnej części miasta 94 osoby, w sekcji krótkofalowców 20 osób, w kole czerniewskim – 36, a w kole podgórskim – 21”. Prezesem Towarzystwa jest prof. Marian Filar, wiceprezesami dr Karola Ciesielska i prof. Janusz Tandecki, a sekretarzem C. Iwaniszewska. W skład Zarządu wchodzi między innymi: Tadeusz Zakrzewski jako przewodniczący sekcji wydawniczej, Bogusław Dybaś – redaktor „Rocznika Toruńskiego” i Krzysztof Mikulski – redaktor *Toruńskiego słownika biograficznego*. Studiując to sprawozdanie, zawierające m.in. podziękowanie pod adresem władz miasta i UMK, siłą rzeczy porównywałem dokonania i warunki pracy ToMiTo z rzeczywistością Instytutu Kaszubskiego. Mam nadzieję, że dzięki niniejszemu omówieniu tomu 31 „Rocznika Toruńskiego” zajrzą doń, także do „Sprawozdania”, osoby sprawujące władzę w Gdańsku i na samym Uniwersytecie Gdańskim, jak też w województwie pomorskim. Od początku bowiem powstania Instytutu Kaszubskiego problem odpowiedzialności Władz samorządów miasta i województwa oraz Uniwersytetu za działalność, jaką prowadzi na rzecz dobra wspólnego Instytut Kaszubski, pozostaje otwarty.